

BELLE MILUJE MUŽE.
MILUJE JE K SMRTI...

V
ZAHRADĚ
ZÁŠTI

PŘÍBĚH
ČERNÉ VDOVY Z LA PORTE

CAMILLA BRUCE

V
ZAHRADĚ
ZÁŠTI

Copyright © 2020 by Camilla Bruce

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Pavel Kolmačka, 2022

Cover © Emily Osborne, Adam Paratta, 2022

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2022

ISBN 978-80-277-1924-2 (pdf)

V
ZAHRADĚ
ZÁŠTI

PŘÍBĚH
ČERNÉ VDOVY Z LA PORTE

C A M I L L A B R U C E

FØBØS

Rodu

OSOBNÍ OZNÁMENÍ

Zachovalá vdova a majitelka velké farmy v jedné z nejhezčích oblastí v okrese La Porte, stát Indiana, by ráda poznala muže stejně movitého, s vyhlídkou na sloučení majetků. Pokud pisatel odpovědi nehodlá podniknout osobní návštěvu, nebude jeho dopis brán v potaz. Darmošlapové necht se neobtěžují.

Obecně připisováno Belle Gunnessové

La Porte, Indiana, 1907

„Stalo se to před spoustou let v údolí, kde jsem vyrůstala.“ Děti se kolem mě namačkaly na postel. Ruce měly ulepené od ovesné kaše a talíře ležely naskládané na podlaze, kde funěla a převalovala se naše spící kolie Prince. Stáhla jsem knot petrolejky na nočním stolku a pokoj se ponořil do měkkého a teplého tluměného světla.

Venku za oknem byla tma.

„Jeden člověk sekal v lese dříví,“ vyprávěla jsem, „a tu se mezi stromy znenadání objevila jeho žena. Vypadala úplně stejně jako ráno, když odcházel z domu. Nesla mísu kaše s kysanou smetanou. Nabídla mu ji, aby se najedl: ‚To je pro tebe, milý muži, protože tak těžce pracuješ v lese.‘ Muž vzal kaši z jejích rukou, voněla *moc* dobře a vypadala ještě líp. Pak si všiml, že žena nesedí u něj na kládě, ale dřepí v podrostu, a pojal podezření, že to ve skutečnosti vůbec není jeho manželka, ale huldra z podzemí!“

Děti se zachichotaly a zachvěly a pod pletenou přikrývkou se ke mně ještě víc přitulily.

„Tak se mi zdá, že si ze mě děláš blázny!“ Muž odhodil jídlo. „Ty asi budeš huldra,“ zvolal. Žena vstala a muž v tu chvíli uviděl, že zpod sukne jí čouhá dlouhý ocas. Dala se na útěk, křičela, posílala muže do horoucích pekel a řehkala jako kobyla!“

Děvčata se zvesela hihňala, ale syn měl strachy oči navrch hlavy. Ve svých čtyřech letech byl ještě moc malý na tak strašidelné příběhy.

„Proč mu dala jídlo?“ zdvihla Lucy obličejík.

„Protože takhle huldry očarovávají lidi. Když od nich něco sníš nebo vypiješ, můžou tě chytit.“ Do široka jsem otevřela oči a zkrivila rty. Lucy vedle mě kňourala a vrtěla se a já se musela smát.

„Co se stalo pak?“ hlesla Myrtle. Dala se vylekat snáz než její mladší sestra a já v jejím výrazu viděla současně strach i radost.

„Huldry si tě vezmou pod zem a pak už se nemůžeš nikdy vrátit nebo se shledat s rodinou,“ pokyvovala jsem vážně hlavou.

„Proč?“ chtěla vědět Lucy. Na její kulaté tvářičce jsem si všimla šmouhy od kaše.

„Chtějí vždycky lidskou nevěstu nebo ženicha.“ Natáhla jsem prst a skvrnu jsem setřela.

„Jenže ona vypadala jako jeho žena.“ Lucyino hladké čelo se usilovným přemýšlením celé zkrabatilo.

„Správně. Huldra může vypadat jako kdokoli, koho znáš.“

„Jak to ale rozeznáme?“ vztyčila se Lucy znenadání. „Jak poznáme, že ty jsi ty?“

„To je přece snadný. Když jsem hodná, jsem to já. Když ne..., jsem huldra.“ Zčistajasna mě polilo horko. V prsou mě svíralo tak, že se mi těžce dýchalo.

„A vezmeš nás pod zem?“ roztrásla se vedle mě Myrtle. Oči se jí v tlumeném světle leskly. „Nikdy se nevrátíme?“

„Přesně tak.“ Sáhla jsem na noční stůl do mísy pro pár karamel ve stříbrném obalu. Historka mě najednou rozladila.

Už se mi ji nechtělo vyprávět.

PRVNÍ ČÁST

Brynhilda Paulsdatter Størsetová

1.

Brynhilda

Selbu, Norsko, 1877

Kvůli pachu masa jsem musela ze zásobárny na vzduch a opřít se o roubenou stěnu. Hlava se mi točila a chtělo se mi zvracet. Poslední dobou se mi to stávalo často.

„Měla bys na sebe dávat pozor, Brynhildičko.“ Gurine rovněž vyšla ven, pomalu sestupovala po kamenných schodech a utírala si ruce do zástěry. Così žvýkala: kousek skopového. Přes zimu vychrtlá. Staroba z ní vycucala všechnen tuk, takže jí zůstala jen kostnatá postava s chomáči šedobílých vlasů. Sledovala můj upřený pohled přes dvůr k šestici mužů u stodoly. Bylo chladné, avšak slunečné květnové ráno. Břízy v ohradě pučely, koně se klidně pásli. Jeden z mužů, čeledín jménem Ivar, vyprávěl nějakou historku a divoče přitom rozhazoval rukama. Ostatní se smáli. Byli tak daleko, že jsme nerozuměly, co říká, ale řehot jsme slyšely zřetelně: vzduchem doléhaly mocné salvy smíchu. Na okamžik mi připadalo, že se dívají na mě, ale pokud ano, jejich pohledy uhnuly dřív, než jsem si mohla být jistá.

„Není jim co věřit, těmhle mládencům,“ povídá Gurine. „Jsou to samí bujni bejčci.“ Vyplivla do trávy šedou chrupavku.

„Nemůže mě věčně zapírat,“ řekla jsem, ačkoli jsem si tím nebyla tak jistá.

Nedokázala jsem se přinutit, abych se už nedívala, jak tam stojí se zakloněnou hlavou a směje se. Tmavé husté vlasy se mu draly zpod pletené čepice, vypadal zdravý a silný a jeho tváře se v chladném ranním povětří rděly. Ruce měl zastrčené hluboko v kapsách. Zнала jsem je dobře a jejich dotek jsem cítila na kůži i ve chvíli, kdy jsem řekla: „Však já ho přinutím, i když nechce.“ Mezi námi se všechno změnilo, a přece jsem se nevzdávala naděje, že ty ruce zase na sobě ucítím. Jen těžko bych se smířovala s tím, že je konec.

„Moc spolíháš na faráře, Brynhildičko. Jenže ten se nikdá nebratříčkoval s ženskýma jako my,“ povídá Gurine.

„S jakýma ženskýma?“ pohlédla jsem na ni tázavě.

„S ženskýma, co mají jenom holou zadnici.“

„Jo, ale hříšníky v lásce taky nemá. Však já si s ním o Andersovi promluví. Když mu to farář nařídí, tak holt bude muset.“ Malinko jsem zdvihla bradu.

„Brynhildičko, Brynhildičko,“ zavrtěla stařena hlavou. „My slím, že tak lehký to nebude. Anders má statek a taky peníze. Komu podle tebe farář uvěří?“

Ruka mi sjela k břichu a hladila je přes hřejivou látku zástěry.

„Děcko je důkaz.“

Gurina mlaskla. „K děcku jsi mohla přijít kdovíkdě.“

Přikývla jsem. Anders to taky takhle řekl, když jsem za ním přišla a pověděla mu, co se stalo. Dokonce se smál, jak mě vůbec napadlo házet svůj malér na něj.

„S nikým jiným jsem nebyla,“ odpověděla jsem Gurine, i když to už věděla. Na statku jsme se šest dní v týdnu společně lopotily, dělily jsme se i o postel, a tak zkrátka nešlo lhát, když se ve mně začaly dít změny. Často jsme se v kuchyni dřely jen my dvě s mícháním ovesné kaše nebo krájením masa, takže bylo lepší, aby to věděla, pro případ, že se mi udělá špatně. Jen co ve mně dítě začalo silít, s výparý z jídla jsem si přestala rozumět. Často jsem byla unavená a chtělo se mi zvracet. Cenou, kterou jsem platila

za svou upřímnost, byla Gurinina ustavičná varování a tichá nabídka, že můj problém vyřeší pletací jehlicí. Takových už bylo, říkala. Pro děvče to nikdy neskončilo dobře.

A přece jsem nevěřila, že to dopadne takhle. Udělá, co se patří, i kdybych ho k tomu měla přinutit. Za to, co se stalo, jsme přece mohli dva. Tam ve stodole po setmění hluboko v zatuchlém seně jsem neležela sama. On tam ležel se mnou, a tak jsem to řekla i Gurine, která se posadila na kamennou desku sloužící jako schod zásobárny.

„Božičku, takhle to na světě přece nechodí,“ pravila, když k nám od hloučků mužů u stodoly dolehla další salva smíchu. „Však víš, Brynhildičko. Kdyby to nebyl takovej pán, možná by se k tobě zachoval poctivě, ale on?“ kývla směrem ke stodole. „On to tady všechno zdědí a nebude si lámat hlavu kvůli holce jako ty.“ Odmlčela se a vyplivla do trávy chrupavku. „Budeš moct mluvit o štěstí, když ti podstrčí trochu peněz nebo tě dá do kupy s pachtýřem, nejspíš ale neudělá ani to.“ Zatvářila se zamyšleně. „Tendle je mazánek, bude mu to fuk.“

Viděla jsem, že mě lituje, a to mě bolelo víc než slova. Soucit mi nikdy nedělal dobře.

„Hansteen to dá do pořádku,“ trvala jsem na svém. Z bušení ve spáncích jsem věděla, že mě rozbolí hlava.

„Farář nehne prstem,“ zamžourala na mě Gurine. Stála jsem vedle ní a ulepenýma rukama žmolala šedou obnošenou zástěru. Rozčilovalo mě, s jakou jistotou to říká. Zlobilo mě, že má asi pravdu. Když jsem si pomyslela, že možná nedosáhnu svého, po celém těle mi vyrazil studený pot a srdce se mi rozbušilo jako splašené. Kampak se poděla ta závrať, jež se mě zmocnila, když jsem po Vánocích poprvé zachytila jeho pohled? Tehdy mi všechno připadalo tak snadné. Myslela jsem si, že to je začátek čehosi. Vždycky jsem si myslela, že bych dokázala víc než se jen lopotit a vařit ovesnou kaši, že moje dřina a píle se mi jednou vrátí. Chvilí jsem si i myslela, že mu na mně třeba bude záležet a že si to jednou namířím přes dvůr ne jako děvečka v rozšlapaných škrpálech, ale jako paní toho všeho. Jako jeho paní.

Gurine jsem o těch zamilovaných nadějích nikdy neřekla, pověděla jsem jí však o svém plánu, jak ho přinutit. Svěřila jsem se jí tu noc, kdy jsem zaklepala na Andersovy dveře a zastihla ho opilého. V tom, co jsem se mu chystala říct, jsem si promyslela každé slovo. Chtěla jsem, aby se v něm hnulo svědomí a aby litoval, že mi naše společné chvíle způsobily takovou svízeľ.

„Jak víš, že to je moje?“ zeptal se. Seděl na kraji své červené sklápěcí postele a oči se mu od pití skelně leskly. „Nejsem první, koho jsi nalákala do stodoly.“

„Jsi!“ protestovala jsem. „S nikým jiným jsem nespala.“

„Že ne?“ Obrátil do sebe pohárek. „Mezi lidma se povídá něco jiného.“

Zmátlo mě to. Mezi jakýma lidma se povídá a co se povídá?

„Tak to lžou. S nikým jiným jsem nespala.“

Pokrčil rameny. Světlo svíčky na stole se mihotavě odrazilo v jeho pohledné tváři a na dřevěných stěnách.

„Nechápu, co ode mě chceš.“ Naše pohledy se setkaly. Vzduch v pokoji byl teplý a zatuchlý. Slyšela jsem, jak v malých černých kamínkách v koutě praská dřevo. V jeho očích však žádné teplo nebylo. V mihotavém světle vypadaly spíš jako tmavé oblázky. „Proč mi to vykládáš?“

„Proč?“ Nevěřila jsem svým uším. „Protože se mnou máš jednat, jak se sluší a patří. Měli bysme jít za farářem.“

Koutek jeho úst se zdvihl v samolibém úšklebku. „Pročpak, Brynhildo? Proč bysme ty a já měli jít za farářem?“

„Abysme se vzali,“ odpověděla jsem a můj hlas se přitom ani nezachvěl. Tak to bylo koneckonců správné. Možná se mnou nebude zacházet tak, jak jsem doufala, jenže mi udělal dítě. Venku za oknem jsem mezi kostkovanými záclonami viděla břízy kývající se ve větru, jejich černé siluety proti temně modrému nebi. Měla jsem pocit, že se mi najednou hlasitě smějí, jako by jejich dosud potlačovaný výsměch nabral takovou sílu, že se už neudržely.

„Abysme se vzali?“ rozchechtal se i Anders. „Jseš pomatená, slabomyslná, nebo vykutálená jako tvůj táta? Vážně si myslíš, že bys mě mohla takhle dostat?“ Když zvedl ze země lahev a nalil

si sklenku až po okraj, čelo se mu zalesklo. „S takovýma jako ty jsem se nikdy neměl špinit.“ Postavil lahev a s pohárkem v ruce se natáhl na posteli. Tu postel jsem nedávno převlékala a při natřásání polštáře a uhlazování povlaků jsem se pomodlila krátkou rychlou modlitbu. Nijak mi to zřejmě nepomohlo.

„Jseš opilej,“ uzavřela jsem náš hovor a napřímila se. „Nemáš jasnou hlavu. Zejtra všechno uvidíš jinak.“

„Brynhildo, Brynhildo.“ Zakryl si oči loktem a zasmál se. Kořalka ve sklence se roztančila, vyšpláchla mu na košili a zanechala na ní tmavé fličky. „Copak to nechápeš? *Tebe* si nikdá, nikdá nevezmu.“ Slovo *tebe* ucedil, jako by se mu hnusilo.

„Pudu za farářem, s tebou nebo bez tebe.“ Přemáhala jsem se, aby se mi netřásl hlas. „Hansteen dohlídne, aby se to s náma srovnalo podle práva.“

Sundal loket z očí, takže jsem mu viděla do obličeje. Rysy mu ztvrdly. Nebyl teď tak hezký, ale připomínal mi otce. „Ty mi vyhrožuješ, Brynhildo?“

„Chci jenom to, co je správný, a farář mi dá za pravdu, to se vsadím. Nikdy neměl rád hříšníky.“ Nechtěla jsem, aby to mezi námi probíhalo takhle, ale co jiného jsem mohla dělat než hájit svoje právo? Dítě bylo tady, v mém bříše, rostlo a prospívalo. „Pánbůh určitě chce, abysme se vzali,“ snažila jsem se. „Kdyby nechtěl, neposlal by mi to dítě.“

Pohlédl na mě. „Já bych řekl, že to chceš ty, Pána do toho ne-
tahej.“

„Farář si třeba bude myslet něco jinýho.“

Uchechl se. „To neuděláš.“

„Udělám! A všechna hanba padne na tvou hlavu.“

„Trocha jí myslím padne i na tvou. A Hansteen mě k ničemu nedonutí.“ Zkřivil rty, až mu celý obličej zošklivěl. Břízy venku se smály a smály.

„Až tě vyhodí z kostela, líbit se ti to nebude, a tvůj táta taky nebude rád, na to vem jed. Možná ti dokonce sebere statek.“

Nasadila jsem všechen svůj důvtip, abych vyrukovala s argumentem, který ho přiměje změnit názor.

„Zmiz!“ rozkřikl se najednou tak hlasitě, že to museli zaslechnout jeho rodiče. Upustil sklenku do postele a zbytek kořalky se vsákl do slamníku.

Ten výbuch mě však vylekal. Dost na to, abych se po špičkách odkradla dolů do postele, o kterou jsem se za kuchyní dělila s Gurine. Vlezla jsem pod vlněné přikrývky a celá jsem se z toho všeho třásla. Napřáhla ke mně ochablé ruce a sevřela mě do náruče. „No no, Brynhildičko,“ konejšila mě ve tmě. „Pročpak na tebe mladej pán uprostřed noci tak křičí?“

„To nic,“ pravila jsem. „Zajdu kvůli tomu za farářem.“

Když pochopila, co to znamená, povzdychla si. „Tak takhle to teda je?“

„Jo, takhle.“ Zírala jsem na strop skrytý v temnotě.

„A on teďka nechce...“

„Nechce.“

Její hlas přešel v šepot. „Víš, že ti od toho můžu pomoci...“

„Ne!“ Ani ve svém bídném stavu jsem si nemínila nechat ujít takovou příležitost. „Přinutím ho. Vsadím se, že jo.“

Gurine si tím ovšem nebyla jistá a já si mohla říkat, co jsem chtěla, stejně jsem ji nepřesvědčila. Myslela si, že sňatek nedokážu prosadit, ale já to dokážu! *Musela* jsem věřit, že dokážu. Hansteen mě měl rád a já v kostele vždycky byla svědomitá ovečka. Hanbu dozajista uvalí na toho, komu patří. Líbání mladé děvečky v seně si měl Anders rozmyslet. Hansteen ho donutí – nic jiného mu nezbude – a já pak už nikdy nebudu jíst vodovou kaši.

Muži u stodoly se svým těžkým nářadím se právě vydali na cestu. Anders nesl sekeru. Chystali se dnes na západní pole spravovat ploty.

„Už vyrazili,“ poznamenala Gurine varovně. Myslela to tak, že půjdou kolem nás, a chtěla, abych zmizela do zásobárny. Ale kdepak já. Zůstala jsem stát, upravila jsem si šátek, zdvihla braudu a pozorovala, jak se blíží: houf špinavých chlapů s mastnými vlasy a skvrnami na košilích. Viděla jsem, jak jim svaly při chůzi pracují, jak se jim pod oděvy napínají. Nuceně se usmívali.

„Co je s tebou, Brynhildičko?“ pravil posměšně Ivar. „Vypadáš, jako by sis lízla citrónu.“

„Copak ty o tom můžeš vědět?“ odpověděla jsem. „Vsadím se, že sám jsi ještě žádnéj neochutnal.“

Ivar se zasmál. „Prej sou dobrý s troškou cukru. Měla bys to vyzkoušet.“

Než jsem stihla odpovědět, muž jménem Gunnar pravil: „Já myslím, že si chvilku užila sladkýho až až. Tolik, že z toho začala kynout.“ Díval se před sebe do země. Na rtech mu pohrával úsměv.

Nadýchla jsem se, abych mu odpověděla, a tu jsem si všimla, že se Anders opožďuje za ostatními. Můj pohled se setkal s jeho pohledem, chladným jako předtím, aspoň však ke mně přistoupil, a to bylo lepší než nic. „Nech nás o samotě, Gurine,“ pravil.

Stařena se postavila, ustaraně na mě pohlédla, a už se šourala se sklopenou hlavou pryč, aby nás nechala před zásobárnou samotné. Muži pokračovali do kopce, několik se jich však ohlédlo. Gunnar se pořád usmíval.

Anders spustil ruku se sekerou volně podél těla. Čelo měl navzdory chladnému povětří hladké. Jeho oči se mi vyhýbaly. „Už jsi přišla k rozumu, Brynhildo?“ Sekera se zvolna houpala sem a tam. „Dost na tom, že to už každěj ví.“

„Já nic neřekla,“ odvětila jsem rychle. Rozhodně jsem ho nemínila dráždit. Chtěla jsem ho přece za muže.

„Ženský povídají,“ pokrčil rameny.

„Já ne.“ A Gurine také ne. Ohlédla jsem se za muže. „Nejspíš jsi jim to řek sám.“

Další pokrčení ramen. „Ať je to, jak chce, nepřišel jsem si s tebou povídat o zlejch jazycích.“

„A o čem teda?“

„Chtěl jsem vědět, jestli si pořád myslíš, že to je moje, to děcko, co nosíš...“

„To teda je! Nikoho jinýho jsem neměla.“

Ztěžka polkl a stále se vyhýbal mému pohledu.

„Hádám, že si trváš na svém, že se máme vzít.“

„Trvám.“ Je možné, že by se rozmyslel? Srdce se mi v prsou rozbušilo.

Postoupil o krok ke mně. Sekera se pořád houpala sem a tam. „Co kdybysme si v sobotu večer zašli na tancovačku? Můžem si pak promluvit dole u jezera.“ Neusmál se a nepodíval se mi do očí. „Bude to snazší bez tolika lidí kolem. Můžem se vytrazit, jenom my dva.“

Kývla jsem, praly se však ve mně všechny možné pocity: trocha obav, trocha naděje a nekonečná mizérie.

Zvedl oči a spočinul pohledem na mém břiše, ačkoli na něm ještě nebylo mnoho k vidění. „Tak v sobotu, Brynhildo. Přijď sama.“ Znovu odvrátil pohled, hodil si sekeru na rameno a rázně vykročil za ostatními. Mě nechal stát u zásobárny.

Gurine se objevila v otevřených dveřích domu. Slyšela samozřejmě každé slovo. Vyšla ven se zdviženou kostnatou rukou, jíž si chránila oči před sluncem, a pak zamířila ke mně, pomalu vtít hlavou.

„Co zas máš?“ řekla jsem podrážděně. „Konečně začíná bejt po mým. Chce se sejít. Slyšelas, co řek.“

„Jo, a nelíbí se mi to. Dej si pozor, Brynhildičko.“ Vzala mě za paži. „Ani za mák tomu chlapovi nevěřím.“

2.

Ještě mi ani nestačila provlhnout sukně, a už jsem věděla, že krvácím. I když jsem dosud nic takového nepocítila, stejně jsem věděla, co ta bolest na spodku páteře znamená. Věděla jsem, že dítě ze mě jde ven.

Netuším, zda jsem krvácela, už když mne nechal na břehu, nebo zda krvácení začalo až poté, co jsem se pomalu snažila vstát. Bylo mi jasné, že nesmím omdlít. Byl květen a noci byly ještě studené. Musela jsem se postavit a jít, dovléci se domů. Neumřu, říkala jsem si. Neumřu a přežiju to. Přežiju to, byť jenom jemu na zlost. Chtěl, aby bylo po mně. A vida, šla jsem, i když pomalu a s třesoucíma se nohama. Šla jsem v bolestech, pryč od jezera a přes prašnou cestu do bezpečí lesa. Lemem sukně jsem si otřela krev z obličeje. Tmavá látka vsákla i slzy a hlen. Tam, kde jsem měla mít zub, jsem cítila pouze ostrou hranu. Sousední byl zřejmě rozštípnutý.

Takovou bolest jsem ještě nezažila.

Nedokázala jsem zastavit strašný třes ani vzlyky, jež mi rvaly hrud. Vlekla jsem se jako raněný medvěd a z hrdla se mi dralo chrčení. Z nosu jsem už nekrvácela, takže zlomený asi nebyl, čelist jsem však měla oteklou a citlivou na dotek. Pak přišla

skutečná bolest – ta jediná, na níž záleželo. Zanedlouho propukla ve vlnách a náporech, jak se moje břicho stahovalo, aby se zbavilo poškozeného břemene. Opřela jsem se o smrk, ramena jsem tlačila do drsné kůry a snažila se rozdýchat kontrakce jako ženy při porodu, ačkoli to žádný porod nebyl. Když to trochu povolilo, klopýtala jsem dál; zdvihla jsem oči, v bledém nočním světle, přízračně bílém, jsem však neviděla nic než další stromy, jejich těžké větve obalené lišejníkem. Hustý mech pokrývající zem hrál modrým odstínem a vzduch páchl mokrou hlínou a mizou. Na Størsetgjerdet mi ještě zbývalo několik mil, cesta k domovu byla strmá a obtížná. Napadlo mě, že dřív, než se dostanu tak daleko, umřu.

Chytala jsem se kmenů a dávala si pozor, aby mě nebylo možné zahlédnout ze statku. Takhle mě nikdo nesměl vidět. Nikomu bych nedovolila, aby se mi smál, i kdybych tam za stromovou clonou měla zahynout. Když mnou projela další vlna bolesti a stehna mi zvlhla čerstvou krví, znovu jsem se zastavila. Ulehla jsem na mech, lokty jsem zkřížila pod prsy a roztáhla nohy. Pot, horký a hustý, mi smýval krev z čela a já supěla a krvácela. Stahy trvaly hodiny, a možná jen minuty, nevím. Šlo to však rychle, jak to u porodů bývá. Anders si dal záležet, aby ze mě dítě vymlátíl pořádně. Když křeč konečně polevila, převalila jsem se na bok a chvíli pouze ležela a zírala k obloze. Bojovala jsem s každým nádechem, protože mě palčivě bolela žebra. Když jsem sebrala dost odvahy, pohlédla jsem dolů na změť na zemi. Očima jsem to nepoznala, cítila jsem však, že tam v horké krvi je stočená holčička.

Počátek mojí dcery.

Teď z ní nebylo nic.

Rukama jsem odloupla mech a v měkké studené hlíně jsem vyhloubila jámu. Nechtěla jsem, aby dceru vyhrabaly lišky, ale neměla jsem jistotu, že to takhle postačí. Díra nebyla hluboká, protože se mi nedostávalo sil. Stáhla jsem si vlněnou punčochu, nejčistší kus oděvu, co jsem na sobě měla, a dítě do ní zabalila. Břicho se mi teprve začínalo zakulacovat, a tak skoro nebylo co

balit. Rukama jsem však cítila slizkost. Teplou slizkost. Pach železa byl silný a čerstvý – byl to zvířecí pach, pach jatek.

Vložila jsem ostatky do jámy. Do voňavé půdy ke zkroucenému kořeni. Když jsem pak upěchovala vlhkou zeminu, podivila jsem se, jak hladce a měkce dětátko překryla, skoro jako by se holčička rozplynula v černi.

Jako by tam dole vůbec nic nebylo.

Hlínu na vršku jsem uhladila, ale nenaříkala jsem, Bůh ví, že ne – Anders ze mě vykopal i všechny slzy. „Když už jsem to tam dal, tak to budu muset dostat ven,“ řekl a pak mi jeho noha zasáhla břicho. Vzápětí popadl kousek krajky na mé blůze – mé nejlepší – a zdvihl mě ze země, aby mi dal ránu pěstí do zubů.

Ne, pro toho já nebudu nařikat.

Když jsem dceru pohřbila, chvíli jsem ještě tiše ležela, krvácela a dívala se vzhůru na vysoké borovice, jež se neklidně kývaly proti bledé obloze. S rozbřeskem se objevily plující mraky: pásy břidlicové šedi ženoucí se za sebou a navzájem se chytající za ocasy. Byly jako vlci běžící po nebi v očekávání rudého slunce. I já čekala na slunce, vleže na zemi, zkroucená, rozbitá a prázdná.

Takovou jsme měly, mrtvé dítě a já, cenu. Mohli nás roztrhat na kusy, zahodit nás a smát se nám, jak se válíme v krvi. Pro tyhle jsme byly jen hmyz a špína. Přála jsem si být také vlkem, chňapat a kousat a trhat a cítit krev posměváčků.

Místo toho jsem vstala a klopýtala dál. Ani jsem se neohlédla.

Vzchopím se, byť já jenom jemu na zlost.

Hmyz vždycky přežije.

Už bylo dávno světlo, když jsem zvládla poslední stoupání na Størsetgjerdet, otcovu malou nájemní usedlost. Přivítal mne nakyslý pach hořícího dřeva a mečení naší kozy. Zbývalo mi posledních pár kroků, ale já je ušla jen stěží, připadalo mi to jako přelézt horu. Lýtka jsem měla samou zaschlou krev a šaty od krve ztvrdlé, a přitom jsem pořád ještě krvácela.

Jediná místnost v domku byla malá, s nízkým stropem. Matka cosi dělala venku, otec však seděl u kamen. V ruce držel nůž a řezal třísky do ohně. Hned u dveří mne udeřila do nosu vůně řídké kávy a bolavý žaludek se ve mně začal obracet.

Otec se svými hustými a rozčuchanými šedými vousy vzhledl. Změřil si mě od hlavy k patě. „V jakým hnoji ses to vyválela?“

U dveří jsem uviděla vědro a začala jsem do něj zvracet, dávit a plivat.

„Vypadá spíš na to, že se zrovna nějakýho hnoje zbavila,“ ozvala se za mnou Olina. Přišla se popást na mém neštěstí, slyšela jsem na podlaze její pajdavé kroky. Prsty vzala za mou ztvrdlou sukni a téměř jemně zatahala. „Spad ti hřebínek?“ Její hlas nezněl tak škodolibě, jak jsem čekala. Byla vysoká jako já, ale tenká a vyzáblá. Levou nohu měla neohebnou jako klacek. Nebylo pomoci. Moje sestra nikdy neopustí tento dům.

Tmavou zakouřenou místnost zaplavilo jasné světlo – vstoupila matka, přinesla vodu. Hlavu jsem pořád skláněla nad vědro, neboť jsem si nebyla jistá, že dávení přešlo, za sebou jsem však uslyšela důvěrně známé šourání a úlevně jsem svésila ramena. Podlaha se otřásla, jak na ni matka postavila těžký náklad, a pak jsem na svých zádech ucítila její roztažené prsty. „Nevidíte, že jí je zle, vy pitomci?“ Odstrčila Olinu a moje sestra dotčeně zamručela. „Stojíš tam jako kráva,“ štěkla na ni matka. „A ty,“ obrátila se k otci, „na víc se nezmužeš? Budeš jen pižlat, zatímco tvoje dcera krvácí?“

„Ona není můj dítě,“ řekl jako vždycky, když měl zlost.

„Pomož mi s ní na postel, Olino.“ Matka ho neslyšela. Když na mě sáhly a táhly mě od vědra, vykřikla jsem.

„Božíčku, dítě, kdo ti to udělal?“ Když matka uviděla stav mého obličejce, zbledla. Dokonce i Olina vytřeštila oči a kousla se do rtu. Snažila jsem se odpovědět, ale ve spáncích mi bušila nová bolest a s oteklou čelistí se mluvilo těžko.

„Na postel s ní, na postel, a vědro sem,“ dávala matka příkré pokyny a spolu s Olinou se snažila, abych se hnula a přešla místnost. Vedly mě k posteli v koutě, v níž jsem spávala s Olinou.

Sesula jsem se na ni a ucítila zatuchlé seno, kyselý pot, krev – pořád krev. Matka šla ohřát vodu. Olina seděla na trojnožce od kolovratu a zírala na mě s otevřenou pusou, jako by nikdy neviděla ošklivější zvíře než mě. Pak se najednou ozval dunivý zvuk a tiché zasvištění oceli.

Můj otec vstal ze židle a hodil přes celou místnost nůž. Zabodl se do trámu nad mou hlavou, trčel tam a chvěl se. Sprostá nadávka.

Otec vyjevil, co si myslí.

Prvních pár dní byla mlha. Vybavuji si mokré hadříky na obličejích a jak mě všechno bolí, tu pronikavou bolest v zádech a břiše. Dělo se ve mně něco neblahého. Cítila jsem to jako hořkou sladkost na jazyku. Uvnitř jsem hnisala. Krev na hadřících, jež mi matka nosila, v odstínech přecházela od červené a černé k růžové a žluté a páchla.

Často jsem ležela a nespala, příliš slabá na to, abych mluvila, ale ne abych poslouchala, a zírala na strop. Vzory a meandry na trámech jsem znala zpaměti stejně jako každý kousek té místnosti. Malou pícku postavenou nakřivo. Police na zdi nad stolem s hrnky, talíři a plechovkami se zastrčenými tištěnými žalmy a dopisy. Velkou truhlu pod oknem. Úzké schody do podkroví, kde jsme jako děti spávaly. Rozviklaný kolovrat v koutě. Čtvero židlí – každá byla jiná – s oprýskaným nátěrem. Čtyři prádelní šňůry pod stropem, ověšené zatuchlým šatstvem. Dvě postele. Lavici. Jak se mi to tady hnusilo, tím spíš, že jsem tu byla uvězněná a v tak hrozném stavu, že jsem se nemohla pohnout.

Poslouchala jsem, jak moje rodina nedělá nic, aby mi ulevila v mé bolesti.

„Nevydrží,“ pravil otec u kamen.

„Nemáš co na práci?“ Matka seděla u stolu a chystala mech na sušení. Pomůže odsávat krev. „Vydrží nebo nevydrží, to je na Pánubohu!“

„Pověsí ho, když Brynhilda umře?“ Olina míchala v hrnci ovesnou kaši. Později bude chtít, abych ochutnala. Stačí mi na to jen pomyslet a zvedá se mi žaludek.

„Nikoho nepověsí.“ Otec potáhl z dýmky.

„Možná bysme to *měli* někomu říct,“ zamumlala matka.

„Říct co? Že ze sebe udělala hlupačku a je v bryndě? Na tomhle světě sklidiš to, co zasiješ.“

„Copak jsi zasil ty, že máme takovej nóbl život?“ Hořkost se tam převalovala jako dým.

„Když sis mě brala, vědělas, co mám. Když to pro tebe není dost dobrý, můžeš jít, kam chceš.“ Uplivl na podlahu. „I s oběma svýma kukačkama.“

Na to se matka hlasitě a ostře zasmála. „Ale Paule, o tamté takhle nemluv.“ Kývla směrem ke mně. „Je tvoje, podívej se na její nos.“

„Malý kukačky můžou vypadat lecjak. Co já můžu vědět, jestli ses nescházela s nějakým trollem?“

„Kde bych na to vzala čas, když se mi za sukně držel tvůj potěr?“

Tentokrát se drsně uchechtl otec: „Pozdě honit bycha, co?“

„Stejně bys o tom měl s někým promluvit,“ ozvala se znovu matka. „Jestli umře, někdo by se měl zodpovídat.“

Otec o tom zřejmě chvilku uvažoval. „Přicházím o peníze, to je jistý.“

Matka si povzdychla. „Peníze, co vydělá, bys jí měl nechat. Jinak se nikdy moc daleko nedostane.“

„Copak ji neživíme? Nešatíme?“

„Sotva. Na krajku si ušetřila z tý trošky, cos jí nechal. Tedka nevím, jak z ní dostanu krev.“

„Říkaj, že to schytala u jezera Selbu.“ Olina byla nedávno v údolí, tam to slyšela. „Že jí to proved ten, co jí udělal dítě.“

Matka znovu vzdychla. „Já jsem jenom ráda, že ji neutopil.“

„Málem ji utopil,“ ozvala se Olina škodolibě, „ale pak někdo přišel a on dostal strach.“

Chceš dneska spát v jezeře, Brynhildo? Tohle mi řekl tam u šplouchající vody. Žádný strachy, já ti tam pomůžu. Tobě i tvému bastardovi!

„Lidi dole v údolí se k nám nikdy nechovali moc dobře.“ Matčin hlas byl tvrdý jako kámen. „Vždycky na nás koukali svrchu, i ti, co toho moc nemaj.“ To byla stará a otřepaná stížnost. Věděla jsem, co řekne vzápětí. „Měli bychom se od nich držet dál.“

„Kdyby táta pořád nebyl takovej blázen...“ Olina zmlkla v polovině věty. Ozvalo se vrznutí a hlasité mlasknutí. Otec vstal ze židle a nevyváhanou hubu jí zavřel.

Slyšela jsem, jak se zase posadil, židle znovu zavržala. „Snad by bylo líp, kdyby to vzalo konec.“

Matka se nadechla. „Že se nestydíš, vést takový řeči. Ona je tvý tělo a krev a taky požehnání.“

„Nějaký extra požehnání to teda není, jak tam leží v pelechu a krvácí.“

„Copak nemáš kouska srdce?“

Slyšela jsem, jak si otec nalévá z lahve do sklenky. Silné výpa-ry ve vzduchu se mísily s dýmem a pachem nemoci. „Pán dává, Pán bere.“

„A my bysme měli bejt vděčný za každou maličkost, kterou dává.“

V tu chvíli jsem otevřela ústa. Rty jsem měla suché a rozpraskané a vyslovila jsem první slova od oné noci: „Anebo bych mohla jít pryč.“

Místnost ztichla. Jen oheň syčel a praskal. Pak začal překotný pohyb a matka s Olinou přichvátaly do mého zorného pole, Olina se vzteklým červeným otiskem na tváři.

Na čele se mi ocitla matčina suchá ruka. „Myslím, že horečka ustoupila.“

Byla překvapená. Já ne. Přísahala jsem, že budu žít, třeba jen jemu na zlost – a přesně to jsem dělala.

Přišli moji bratři Peder a Ole a přinesli dopisy. Už o mně slyšeli. Viděla jsem jim to na obličejích, když vstoupili. Nikdo ze sourozenců kromě kulhavé Oliny už na Størsetgjerdetu nebydlel. Všichni si mysleli, že jej Peder převezme, až bude otec starý, a možná k tomu i dojde, ale teď ještě ne. Propachtoval si jinou farmu, kde měl víc půdy. O mnoho mladší Ole bydlel u něj. Otec si na to stěžoval, radši by měl Oleho doma. Můj bratr byl ale rád, že odtud může zmizet. S bratrem to sice taky nebyl med, avšak Peder měl ženu a malé děti. Žilo se u nich veseleji.

Když mě Peder uviděl, kývl mi na pozdrav. Neležela jsem už v posteli, ale seděla na stoličce od kolovratu s mechovým polštářem mezi nohama. Už to tak nepáchlo jako dřív. Krev se trochu vyčistila, tekla ze mne jen růžový pramínek.

„Tak už jsi vstala.“

Podal matce malý svazek dopisů. Spěšně na ně pohlédla a všimla si písma. Pak dopisy předala mně.

„Jenom tam sedí,“ žalovala Olina s pohledem upřeným na mě. „Není schopná nic dělat.“

„Však zase brzo dělat začne, to se vsadím.“ Peder se mi vyhnul pohledem a otočil se, aby si z konvice nalil kávu. Ole se ještě držel u dveří, vysoký a mohutný a trochu pomalý. Vůbec se na mě nepodíval a zíral do země.

„Lidi v údolí povídají?“ otázala se matka Pedera. Otec byl venku, a tak jsme mohli hovořit bez obav.

„Některý.“ Peder se posadil, ochutnal kávu a zašklebil se, protože byla horká. Vousy měl husté a tmavé, jako míval otec, obličej osmahlý a zdrsnělý mnoha hodinami na slunci. „Kdypak se vrátíš do práce, Brynhildičko? Mám strach, aby si nenašli jinou děvečku, když ty...“

„Nevrátí se,“ přerušila ho matka. „Jestli do toho můžu mluvit, tak nepůjde.“

Chvíli o tom uvažoval. „Otec nebude rád, když zůstane doma.“

„Může jít někam jinam jako Marit.“ Moje sestra sloužila mimo Selbu, než se vdala. Na jednom z dopisů ve své ruce jsem viděla její nepořádné písmo. Vábila mě však jiná obálka – svítila jako

měsíc v noci bez hvězd. Ten sklon písmen a špatný pravopis jsem znala jako svoje vlastní. Razítko svítilo jako drahokam. Zvedla jsem dopis k nosu a přičichla. Lepidlo na papír a papír sám voněly jinak než obyčejné lepidlo na papír a obyčejný papír, protože přišly přes moře.

„Vrátím se do práce.“ Kvůli otoku jsem ještě špatně vyslovovala.

„Nevypadáš na to,“ pohlédla na mne úkosem Olina. Její prsty se na klíně zaměstnávaly šitím.

„Nevrátíš,“ nesouhlasila matka.

„Už je mi líp.“ Na důkaz jsem se zavrtěla na židli. Všechno mě bolelo a pánilo.

Peder si mě přeměřil. „Pár tejdnu na to ještě zapomeň.“

„Tejden,“ slíbila jsem.

Ole se konečně posadil ke stolu a nechal matku, aby mu přinesla kávu.

„Zasloužil by to samý, co udělal tobě.“ Hlas se mu třásl, snad zlostí.

„Z toho nevzejde nic dobrýho,“ pronesla matka unaveně a hřbetem ruky si otřela čelo.

Peder si mě stále měřil. „Marit šla na Rødde. Snad bys tam taky mohla.“

„Je to odsud dost daleko?“ Ole přiložil ke rtům chvějící se hrnek. „Nebudou o tom vědět?“

„Asi budou, ale ona ho aspoň nebude mít pořád na očích.“

Bratr znechuceně zkrivil rty.

„Povídají, že jsem si koledovala, co?“ Neubránila jsem se a vyslovila to nahlas. Ani jeden z bratrů nic neřekl, jako odpověď mi to stačilo.

Peder vzdychl a natáhl si nohy. „Měla sis dávat lepší pozor. Dráždit lidi, co jsou bohatší než my, se nevyplatí.“

„Zašla bych za farářem. Ten by dal věci do pořádku.“

Peder zavrtěl hlavou. „Hansteen by spíš věřil statkářskému synkovi než tobě.“

„Dítě by bylo důkaz.“

Matka vzdychla. Peder se zavrtěl. „Takovýhle pletky nekončej dobře. Řekli by, že jsi byla hladová po penězích.“

„Hádám, že to už říkáš.“ Snažila jsem se z bratrovy tváře vyčíst odpověď.

Znovu pokrčil rameny. „Vsadím se, že jo. Bylas hloupá a lehkovážná.“

„Neotěhotněla jsem schválně.“

„Na tom nesejde, když si to oni myslí.“

Žmoulala jsem dopisy v ruce tak silně, až se inkoust začal rozmazávat. „Smějou se mi?“

Chvíli bylo ticho.

„Jo.“ Peder se díval jinam. „Smějou.“

Sklopili hlavy. Olina k šití, matka k pletení a bratři ke svým hrnkům. Všichni sklonili hlavy hanbou, jen já ne. Matka vzdychla a kousla se do rtu. Ole se kroutil. Roztrhla jsem obálku na svých kolenou a při vytahování dopisu jsem se snažila zachytit závan jiného světa. Nelliino písmo zaplnilo dvě strany.

Drahá matko, drahý otče, začínalo psaní. Snad vás potěší, že jsme se hezky zabydleli v našem novém bytě v Chicagu...

„Co píše?“ otázala se matka. Nikdy se nenaučila pořádně číst.

Rychle jsem dopis prolétla očima. „Má se dobře... Naříká na počasí... Ulice jsou prý plné lidí, ale nikdo se s nikým pořádně nezná.“ Psala, jako by to bylo smutné, nic záviděníhodného.

„Musíš mi to večer přečíst.“ Matka s úlevou svésila ramena. Vždycky si dělala starosti, že přijdou špatné zprávy: nemoc, požár, smrt. „Musíme jí taky napsat. Hádám, že už ji v životě neuvidím.“ Složila ruce do klína a vzdychla. „Aspoň že máme ty dopisy.“

„Možná bychom měli všichni odjet do Ameriky,“ přivřel Peder oči. „Tam můžeme mít vlastní půdu, a ne si hrbit hřbet při orání pro někoho jiného.“

„Tady už není volnej ani akr,“ přisvědčil Ole. „Do smrti budem v nájmu.“

„Však tam je taky plno.“ Matka zvedla hlavu. „Je tam špína a hnus. Koně hníjou na ulici, lidem hoří domy nad hlavou... Slyšeli jste, co píše vaše sestra.“

„To je ve městech, mami. Na venkově je to jiný. Černozem, kam se podíváš.“ Oleho hlas posmutněl.

Matka po něm loupla pohledem. „Kdopak ti to povídal?“ Vzala pletení a už jehlice měkce cvakaly a zpod prstů jí vycházely úhledné řádky. „Kdopak ti to povídal?“

Ole o tom dál nemluvil. Věděl, že matka nemá hovory o Americe ráda. Tak byla hloupá. Krátkozraká. Pohlédla jsem na listy ve své ruce a v krku se mi udělala hrudka, jež mi bránila dýchat. Sestru jsem nenáviděla za to, že utekla a nechala mě tady hnít.

Toho večera, když jsem zapsala matčiny stížnosti, zbytečné věty o koze, úrodě a její hrozně dně, jsem do dopisu připojila pár řádků navíc. *Brynhildička se nemá dobře. Nemůže najít práci v údolí. Někdo ji bezdůvodně zbil a ošklivě krvácela z břicha. Nejspíš na ni měli spadeno. Možná by bylo nejlepší, kdyby za Tebou přijela do Ameriky. Kdyby Tvůj muž měl nějaké peníze nazbyt, aby jí zaplatil lístek, určitě by Ti v domácnosti hodně pomohla. Tvoji máma a táta.*

3.

Nellie

Chicago, 1877

Psaní jsem složila a vsunula zpátky do obálky. Tuhý papír změkčil jsem tím, jak jsem dopis už mnohokrát četla, jednou i nahlas svému muži Johnovi. Zvedla jsem ten kousek domova k nosu, zvědavá, zda ještě zachytím závan borovic, kouře z dříví a měkkého vlhkého mechu. Størsetgjerdet byl tak daleko. Od chvíle, kdy jsem naposledy překročila práh, vstoupila a uviděla stísněnou místnost, zdi zašpiněné sazemi a hrubě opracované židle a rozviklaný kolovrat v koutě, jako by uběhl celý život. V Chicagu by mi kolovrat k ničemu nebyl. Přízi jsem kupovala v přadénkách připravených pro pletací jehlice. Vůni mokrého mechu vystřídalo hořící uhlí, koňský pot a pach jídla z desítek kuchyní. Ráno už mě nevívalo švitoření ptáků – místo něho jsem slýchala hrkání kol povozů v dlážděné ulici, plačící děti a pokřikující matky, muže pospíchající dolů po schodech našeho činžáku za prací. Změny jsem nelitovala, avšak někdy se mi stýskalo po tichu. Myslím, že kdo vyrostl tak jako já vysoko v kopcích, a přece ještě hodně nízko pod přísnými tvářemi hor pokrytých sněhem, má to v krvi.

Vždycky bude toužit po klidu.

Tváře členů své rodiny si už vybavuji jen stěží. Vzpomínka na ně mi vybledla, ať jsem se snažila sebevíc. Vybavovala jsem si však jejich postavy. Matku s jejíma kostnatýma rukama, ustavičně zabranou do nějaké práce. Otce s neupravenými vousy sedícího u ohně. Brynhildičku jsem si pamatovala jako dvanáctiletou, s hranatými rameny a přivřenýma očima, pěsti vždycky zaťaté u boků, jako by se chystala k boji.

Když jsem obálku odkládala do prázdné krabice od čaje, v níž mám všechny dopisy od rodiny, srdce mi nad sestřičkou usedalo. Krabice měla na boku obrázek lodě, což se mi zdálo příhodné, protože nás dělila tak dlouhá cesta. Loď na krabici měla plachty, já však přicestovala parníkem; vůně čajových lístků přetrvávala a vymazávala všechny vůně lesnatého kraje. Byla to pěkná krabice, nejhezčí, jakou jsem měla, a tak mi připadalo, že je správné uchovávat v ní tak drahá slova, i když ne všechna byla příjemná a některá mne trápila a dělala mi starosti.

„Vím až moc dobře, jak se cítí!“ řekla jsem Johnovi, když vstal k snídani. „Ten pocit, že tě nečeká nic než boj a dřina.“ Nalila jsem mu kávu a na vydrhnutý stůl před něj postavila misku ovesné kaše. Můj dvouletý syn Rudolph se uvelebil na Johnových kolech a nemotorně si lžičkou cpal do pusinky snídani. Jeho nožky jen rejdivy, vykopávaly do vzduchu a bouchaly Johna do holení. Okřikla bych ho, ale to ráno jsem nemohla. „Co s ní teď bude? Víš sám, jaký to je, když lidi proti tobě něco mají, třebaš bezdůvodně. Jakmile tě začnou sledovat, je těžký nedostat se do řečí.“

„Přijít do řečí je podle mě to nejmenší.“ John se na mě podíval svýma měkkýma hnědýma očima, plnýma soucitu s mou sestrou. To, jak ustaraně vraští čelo kvůli děvčeti, které jakživ neviděl, mě zahrálo u srdce. John byl dobrý člověk. A já byla šťastná, že ho mám. „Jestli ji zbili tak zle, jak se píše v dopise, měla by se strachovat o život.“ Nabral na lžici kaši a foukal. „Tvůj táta s tím nic neudělá?“

„Pochybuju.“ Nalila jsem si trochu kávy a usedla na židli proti němu. „Táta je zlomený člověk bez vůle cokoli dělat. Neduhy a ztráty mu vzaly i to málo odvahy, co měl. Máma je jiná, ale

Brynhildičku ochránit nemůže. V údolí si jich moc neváží a bohatším se vždycky přeje víc sluchu než chudším.“

Povzdychla jsem si a natáhla se přes stůl k tmavým vláskům svého chlapečka. Zvedl ke mně oči – tmavé jako oči jeho otce – a usmál se. Na puse i na bradě byl upatlaný od kaše. Napadlo mě, co bych dělala, kdyby mému dítěti ublížili tak moc, jak ublížili Brynhildičce. Už z toho pomýšlení se mi sevřelo srdce a kdesi v žaludku jsem pocítila takový nával bolesti, že se mi chtělo zvracet. Určitě bych neseďela s rukama v klíně.

„Máš pravdu, že by měla odjet ze Selbu.“ John si nabral do úst další lžiči kaše a otřel si knír čistým kapesníkem.

„To by měla,“ přisvědčila jsem. „Odejít a už se nikdy nevrátit.“ Můj pohled sklouzl do kávy a spočinul na hnědé kalné hladině. Svráстила jsem čelo v novém náporu obav. „Kdyby aspoň ten dopis řekl víc o tom, co se stalo.“

„Zní to hrozně... krvácení z břicha...“

„Pst!“ okřikla jsem ho jemně a zamítavě zamávala rukou. „Ne před malým.“

„Je ještě moc malej na to, aby chápal,“ uklidnil mě John rozvážným hlasem. „Ty bys byla nejradši, kdyby přijela sem, co?“

„To teda jo. Byla by tu víc v bezpečí, i když to může znít divně.“

„Mohla by si našetřit na cestu jako ty,“ navrhl. Ne proto, že by byl tak bezcitný, ale protože jsme sami nebyli zrovna bohatí.

„Jistě, ale trvalo mi to hodně dlouho.“ Léta lopoty, dojení a uklízení. Bezesné chladné noci v podkroví pro děvečky a bolest v zádech, jíž jsem se nezbavila a jež se po narození Rudolpha ještě zhoršila. Za svou cestu přes moře jsem zaplatila nejen prací, ale i bolestí. „Bojím se, že než si našetří, ještě se jí něco stane nebo bude třít bídu a do odjezdu ztratí všecku kuráž.“ V duchu jsem viděla matčinu vychrtlou postavu – stále bez tváře – a beznaděj, která z ní vyzařovala, se mi i přes velikou dálku, jež nás dělila, a dlouhý čas, který uplynul, zarývala do srdce.

Johnova teplá ruka se natáhla přes stůl a pohladila mou. Naše pohledy se setkaly a on se usmál. „Uvidím, co se dá dělat. Možná bych mohl pracovat o pár hodin víc. Víím, jakou máš o ni starost.“

Odpověděla jsem mu rozechvělým úsměvem. Mrzelo mě, že na něj nakládám další břemeno – doufali jsme, že budeme mít svůj vlastní dům –, ale to, co řekl, byla pravda. O Brynhildičce jsem měla velkou starost. Větší než o všechny ostatní sourozence. Možná proto, že tak těžko vycházela s lidmi. Narodila se s tou svou hranatostí a pichlavostí, jež jí často přinášely potíže. Když přišla na svět, bylo mi třináct, to už je holka skoro dospělá, a matka už tehdy slábla. Její úsměvy byly stále smutnější, smích vzácnější, zato já se měla o koho starat. Brynhildička byla tak nějak moje, dokud jsem ji neopustila.

Snad proto jsem jí tolik chtěla nabídnout pomoc: z pocitu viny.

„Kdybych zůstala v Norsku, měla bych mizerný život, ale co jsem přišla do Ameriky, štěstí se na mě směje,“ řekla jsem. „Snad to tak bude i s ní.“ Vstala jsem ze židle, po vrzavé podlaze jsem popošla k Johnovi a vtiskla mu polibek na tvář. „Děkuju ti,“ pravila jsem. Stiskl mi ruku a já se na něj usmála. „Já vím, že to potrvá, než třeba i s naší pomocí dá dohromady peníze, ale jakákoli částka, kterou dokážeme našetřit, je lepší než sebou v noci házet a převalovat se na polštáři.“

„Se starostma se spí špatně,“ přisvědčil.

„To teda jo.“

Když John odešel, vzala jsem Rudolpha do náruče a volnou rukou popadla svinutý koberec. Spolu jsme pak podnikli nebezpečný sestup po strmém a úzkém venkovním schodišti na dvůr. Synek si položil tvář na mé rameno a hleděl na zamračenou oblohu.

„Ptáčci,“ ukázal baculatou ručkou. Na jeho prstech jsem stále cítila lepkavou kaši, ačkoli jsem mu je utřela. Malé děti to takhle často mají a jsou pořád špinavé, ale můj klouček v tom byl horší než jiné děti. Mohla jsem mu horem dolem čistit pusku vlhkou utěrkou, stejně měl nad horním rtem upatlané kníry. Myslela jsem si, že to souvisí s tím, jak bydlíme. V domě nebylo čisto, všude samý prach a dým z uhlí. Když bylo venku všechno špinavé,

mohla jsem podlahu drhnout, jak jsem chtěla, stejně to nepomohlo. Ale nestěžovala jsem si. Bylo to lepší než tam, odkud jsem přišla – vždyť jsme měli dokonce ložnici –, a přece jsem se neubránila snění o vlastním domě. O místě, kde bych zavřela dveře a prach by zůstal venku a kde bych stále nečichala sousedovic brambory. Věděla jsem ovšem, že mít v životě něco dobrého vyžaduje trpělivost a plán. Uvažovat dopředu a šetřit – být rozumný. Zaplatit Brynhildičce cestu přes oceán by všechny moje plány narušilo, na druhou stranu by můj syn nemusel být pořád tak ušmudlaný, když by mi s ním sestra pomáhala. Kdybych sama nemusela dělat tolik práce, měla bych se lépe, a kdybych nemusela být stále tak unavená, snad bych ani nepřišla o další dítě.

Sešli jsme po schodech a ocitli se na dvoře: byl stísněný, nepravidelný a obklopený ploty z šedivých prken. Na jedné straně se jako hejno zkřehlých vrabců krčily přístřešky a venkovní záchody. Žádný chodník, jen ušlapaná zem, na níž se za dešťů tvořily louže a hlína se měnila v bláto. Nad hlavami nám viselo prádlo na šňůrách natažených od našeho domu k sousednímu, co už byl za plotem. Prostěradla a košile se ve větru pohupovaly jako malé plachty. Otíraly se o sebe, ztuhlé a tvrdé, ale určitě čisté, a šustily přitom jako listí. Ze světla červené sukně odkapávala barva na košili pod ní.

Nikdy jsem nevěšela prádlo venku, aby je každý viděl. Vždycky jsem je sušila v bytě. Jiné to bylo s prádlem, které jsem prala za peníze – nijak jsem se nestarala, že sousedé uvidí spravované spodky a zažloutlá tílka, jež mi svobodní imigranti nosili, abych je vydrhla. Moje šňůra byla vždycky plná.

Postavila jsem synka na zelený ostrůvek u kůlny a zkontrolovala, zda v řídké trávě nečíhá nebezpečí: rezavé hřebíky, střepy skla nebo jiné ostré předměty. Provedla jsem stejný průzkum i včera, ale jeden nikdy neví, co lidé pohodí. Minulé léto jsem ho přistihla, jak drží mrtvou krysu. Někdy na menší děti dohlédla děvčata z domu, ale takhle brzy ráno pomáhala svým matkám nebo se chystala do školy. Pro příští půlhodinu jsem si musela vystačit sama, přinejmenším než půjde ven moje kamarádka

Clara s dceruškou Lottie a vyžene přitom ze dveří houf svých starších dětí. Když se nás sešlo víc, bylo hned veseleji. Hlídalý i jiné ženy a já se tolik nestrachovala, když jsem se musela k malému otočit zády.

Onoho nevlídného rána jsem byla sama – zvedla jsem koberec na šňůru a vzala z přístřešku klepačku. Nikdo nevěděl, komu tahle šňůra dřív patřila. Všichni jsme ji používali ke klepání těch pár koberců, jež pokrývaly prkenné podlahy našich bytů. My jsme ten náš koupili od jedné Norky, byl utkaný z ústřížků látky, většinou modrých a šedých. Snila jsem samozřejmě o tlustých kobercích s orientálními motivy, s květy v zářivé červené a smaragdové, avšak něco takového jsme si nemohli dovolit, a tak jsem se spokojila s co nejlepší péčí o to, co jsme měli.

Když jsem začala koberec prášit, Rudolph se rozesmál. Ten zvuk se mu vždycky líbil, lekal ho, ale i vzrušoval. Tleskal ručkama a jeho veselý smích se nesl po celém studeném dvoře. Také jsem se musela trochu smát, jen pro ten hláhol dětské radosti. Brzy jsem se ráznými pohyby zapotila a rozpálila a přestala mi být zima. Vlasy pod modrým kostkovaným šátkem jsem měla úplně mokré, prášila jsem však ještě chvíli, i když to už nebylo potřeba, jen aby se chlapec smál.

Brynhildička se jako dítě nedala rozveselit tak snadno.

„Tak pojď,“ řekla jsem synkovi, když jsem skončila. Zdvihla jsem ho do náruče a šla odložit klepačku. Potom jsem ho donesla ke schodišti, posadila se s ním na schod a čekala na Claru. „Bylo nebylo,“ spustila jsem, ale neměla jsem náladu na pohádky. Připomínaly mi Brynhildičku, a ať jsem se snažila sebevíc, nedokázala jsem potlačit obavy, jež se ve mně vynořily, kdykoli jsem pomyslela na dopis.

Psala ho sestřina ruka, to jsem poznala, jenže jsem nevěděla, zda jsou v dopise její slova, anebo zda ji naléhavou prosbou o peníze pověřila matka. Nevadilo mi to, neměla jsem důvod pochybovat o pravdivosti příběhu, ale i kdyby se Brynhildička od mého odchodu změnila, neuměla jsem si představit, že by pozbyla hrlosti, která jí dřív vždycky dostala do nesnází. Kdykoli jsem si na

sestřičku vzpomněla, vybavilo se mi, jak odmítala sklonit hlavu, držela ji vzhůru a zatvrzele zatínala zuby. Když si ji ostatní děti dobíraly nebo když ji učitel nebo soused huboval, nikdy neuronila slzu, ale snažila se vrátit příkoří pokud možno i s úroky.

Její situace musela být zoufalá, když ji přiměla žádat o peníze.

Obavy opět zapracovaly v mém žaludku, takže se mi udělala nevolno. Bezmyšlenkovitě jsem víc sevřela Rudolpha, až se zakroutil a zanaříkal, a tak jsem zase rychle povolila. „Odpust, miláčku,“ zamumlala jsem do jeho hebkých tmavých vlásků. „Nechtěla jsem ti ublížit.“

Nevěděla jsem, zda mluvím k němu, nebo k přeludu své malé sestry, jež mi celý den připadala tak blízko, jako by seděla přímo u mě, na klíně vedle mého synka: podsaditá dívenka s energickou bradou a odmalička pichlavýma očima.

Vybavuji si jeden den, když jí bylo šest nebo sedm. Končilo léto a slunce rozpálené jako žhavý uhlík zlatavě barvilo oblohu. Zaháněla jsem tehdy na Størsetgjerdetu na noc krávy. Byly dvě a obě vyzábělé, dokonce i v létě. Otec říkal, že je to mizerný dobytek, ale já je i tak měla ráda.

„Hou, hou,“ volala jsem na ně ode dveří chlěva. „Hou, Dokko. Hou, Staslin.“ Zvířata na mě hleděla velkýma tmavýma očima, ale vůbec na mne nedbala. Jejich hlavy se opět sklonily do trávy, čelisti pomalu a neúnavně žvýkaly. Pod břichy se jim pohupovala nalitá vemena. Docházela mi trpělivost a už jsem sahala po prutu, když jsem uslyšela psí štěkot, hlasitý a vytrvalý – zněl rozezleně a blízko. Zastavila jsem se, zastínila si oči, obhlížela strmý svah a vyhlížela, odkud se to přibližuje. Pes podle hlasu něco honil a já byla zvědavá, co vystopoval, možná lišku nebo zajíce.

Rámus přicházel zpoza řady stromů, takže se to nedalo uhodnout, brzy se však ke štěkotu přidaly další zvuky, praskání větviček a šustění křoví, a já uvažovala, že to bude něco velkého. Už jsem čekala, že se z lesa prodere losí mládě. Místo něho jsem spatřila svou sestru, jak vyráží na volné prostranství a utíká, co jí nožky stačí, přímo do toho prudkého svahu. I na tu vzdálenost jsem viděla v jejich očích děs, v jejich rysech se zračila čirá hrůza.

Neběžela však domů, ale rovně. Oslepla strachem – byla tak vyděšená, že nebyla s to uvažovat!

Brzy jsem uviděla i psa: černý a s vyceněnými zuby ji pronásledoval do vrchu.

„Brynhildičko!“ volala jsem. „Brynhildičko!“

Ale ona si mě nevšímalá. Brzy zmizela v dalším lesíku a pes ji následoval a dral se podrostem. Vykasala jsem si sukni co nejvýš a hnala se za nimi. Srdce mi bušilo a lapala jsem po dechu.

„Brynhildičko!“ zakřičela jsem znovu, když jsem doběhla k hustému smrkovému a borovicovému porostu. „Kde jsi? Ozvi se!“

Žádná odpověď se neozvala, vpředu jsem však slyšela zuřivý štěkot, a tak jsem pokračovala za ním. V duchu jsem si představovala všechno možné: ostré zuby zahryzávající se do jemné kůže, krev na baculaté nožce. Slyšela jsem praskání kostí mezi čelistmi.

Konečně jsem je spatřila. Děvčátko stálo u vodopádu na strmém náspu. Za ním se valila řeka, železem zbarvená do ruda, a hřměla jako bouře. Jeden chybný krok a zřítíla by se. Brynhildička vypadala zmateně a také ztratila šátek. Hnědé vlasy vyklouzly ze stužky, kterou jsem jí uvázala, a visely podél obličejů v lesklých pramíncích. V ruce svírala borovou větev delší než její paže a máchala s ní sem a tam proti příkrčenému psu, který vrčel a cenil zuby a stále se přibližoval.

„Jedeš!“ vykřikla jsem a shýbla se do mechu pro kámen porostlý lišejníkem. Netrefila jsem, ale to nevadilo. Chtěla jsem ho postrašit, ne mu ublížit. „Jedeš! Mazej domů!“ křičela jsem na vrčící zvíře a popadla další kámen. Když udeřil kousek od místa, kde se krčil, lekl se. Brynhildička mě uslyšela a přidala se.

„Jedeš!“ křičela. „Jedeš!“

Házela jsem další kameny a s hlasitým tleskáním zamířila k němu. Psa to zmátlo, hleděl střídavě na mě a na Brynhildičku, jako by nevěděl, kterou napadnout. Pořád se ale vztekal a ukazoval zuby. Věděla jsem, že psa je potřeba vystrašit, a tak jsem z plných plic pokřikovala, divoce tleskala rukama a hnala se na něj.

Nakonec se zdvihl a uskočil, aby ho ten běžící rozzuřený tvor nezašlápl. Ještě se zastavil mezi stromy, snad stále doufal v potyčku, ale já se shýbla a zdvihla větev, shnilou a obalenou mechem, a začala s ní tlouci do země. A pořád jsem ze všech sil křičela.

Konečně se odplížil a zmizel mezi stromy, snad jsem mu připadala jako příliš velké sousto. Obrátila jsem se k Brynhildiče a vzala ji do náruče. Dívinka se mi na hrudi třásla, ale neuronila slzu.

„Nechtěl jít pryč,“ vzlykala.

„Nesmíš dát najevo, že se bojíš,“ kárala jsem ji, ochraptělá křikem. „Jak psi ucejtí strach, vyjedou na tebe.“

„Já jsem se nebála,“ lhala a domáhala se ochrany tím, že mě silně ovinula pažemi.

„Tak proč tě honil?“

„Protože mě chtěl pokousat.“

„Vážně?“ Neměla jsem čas na poučování. Pořád se třásla a byla ztuhlá jako prkno. Také už nebyla malá, takže držet ji mě vyčerpávalo, i když jsem byla silná.

„Třeba má vzteklinu,“ pravila jsem. „Víš, čím je?“

Cítila jsem, jak kývla. „Vím. Když mě ten jeho pes honil, jenom se smál,“ odpověděla. „Ani se nepokusil ho zastavit.“

Čelisti mi ztuhly zlostí, nenapadalo mě však, co jí mám na to říct.

Celou cestu domů jsem ji nesla.

Dopis mi připomněl ten den. Pocítila jsem totéž bezprostřední nebezpečí – a stejné nutkání vykasat si sukni a běžet jí s křikem na pomoc. Když jsme tehdy večer ležely v podkroví, přísahala jsem si, že ji budu vždycky chránit, a slova o její tísni po mně nyní žádala, abych slib splnila.

„Svět se nemazlí s lidma, co jsou jiný,“ šeptala jsem Rudolphovi do vlasů a zlehka jsem se s ním na schodu pohupovala sem a tam. „Ona se s ním ale taky nemazlí.“

4.

Brynhilda

Selbu, 1877

„Kolik je ti let, Brynhildičko? Šestnáct?“ Gurininy modré oči hleděly laskavě. Právě se mi podívala do pusy, aby zkontrolovala škody na mých zubech. Usadily jsme se v kuchyni na židlích u zamoučeného stolu. Obloha za oknem byla šedivá, pole se však zelenala a břízy pučely. Léto se blížilo a chlévy zely prázdnotou, protože dobytek se pásal v horách. Obvykle jsem tuhle roční dobu trávil tam a starala se o zvířata na letní farmě. Letos však ne. Ještě jsem byla jako pápěra. Místo toho jsem zůstala s Gurine, vařila pro čeledíny a rodinu, uklízela, drhla a vytírala podlahu. Matka to nesla těžce. Doufala, že půjdu na letní farmu a nebudu se tohle léto tolik vídat s Andersem. Bylo mi to úplně jedno. „Sedmnáct,“ zamumlala jsem a třela si čelist, i po mnoha týdnech oteklou. Svůj obličej jsem viděla poprvé od onoho dne v zrcadle ve statkářově domě. Podlitiny už začaly blednout a nabírat ošklivý žlutý odstín.

Gurinin obličej pod vybledlým šátkem vypadal ustaraně. „Když jsi nepřišla do práce, nepřekvapilo mě to, ale když ses neobjevila v kostele, dělala jsem si starosti. Kostel jsi nikdy nevynechala.“

„Táta by mě nepustil,“ vysvětlovala jsem chvatně. Hlavně ať si nemyslí, že jsem zbabělá. „Chtěla jsem jít, ale on řek, že se takhle nemůžu ukázat, a taky jsem pořád...“ Nedokázala jsem vyslovit nahlas, že jsem krvácela.

„Tady bys ale neměla bejt.“ V jejím hlase jsem slyšela strach. „Proč ses sem vůbec vracela?“

„Táta řek, že už nemůžu bejt doma. Musím do práce.“ Na to se ovšem Gurine neptala. Ptala se kvůli Andersovi.

Stařena po mě loupla pohledem a zvedla ke rtům hrnek vlažné kávy. „Aby o tobě lidi neřekli, že jsi líná, nebo aby dostal za vyučenou?“

„Myslím, že to druhý.“

„A...?“ Povytáhla obočí a zdvihla ruku k břichu.

„Je to pryč.“ Svůj hrnek s kávou jsem si držela na klíně.

„Tak to je dobře.“ Gurine našpulila rty. „Budeš si muset nechat vytáhnout i ten druhý zub nebo spíš to, co ti z něj zbylo.“

„Nemám peníze,“ pokrčila jsem rameny. „Stejně byl špatnej. Dobře že mi ho vyrazil.“

„Mlč,“ zatvářila se přísně. „Neříkej takový věci. Způsobil ti jenom samý neštěstí. Netrápíš se už kvůli němu, nebo jo?“

„Ne, ne, kdepak.“ Raději bych ho viděla pod drnem, ale neřekla jsem to.

„Aspoň že tak... A jseš si jistá, že to je pryč?“ Zas udělala pohyb směrem k břichu.

„Jo.“ Vyslovit to mě netrápilo. Spoustu nocí jsem se učila, jak na tuhle otázku odpovědět. Byl to koneckonců jen kus masa – nic, nad čím by stálo za to vzdychat. S masem jsem něco dělala pořád. Stahovala jsem a krájela, vykrvovala a vařila. Ten malý kousek, co ze mě vyklouznul, se nijak nelišil od jiného slizkého masa. Žádný rozdíl oproti prasatům, jež jsme řezaly s Gurine, zajícům, co jsem stahovala, nebo kůzlečím kýtám, které jsem nasolovala. Prostě maso – naprosto nic zvláštního. Třeba by ani nepřežilo porod. Děti pořád umírají.

„Stejně bys tu neměla bejt. Vsadím se, že Paul věděl, co to bylo, že...“

„Mně to nevadí. Můžu tu zůstat. *Jeho* stejně moc nevidám, když jsem tady vevnitř.“ Klouzala jsem pohledem od velkého železného sporáku s černými pánvemi přes vědro v koutě plné brambor se svrasklou a tuhou slupkou po zinném skladování a přes modré židle s loupající se barvou až ke stropu umouněnému od sazí a roubeným stěnám a s úlevou jsem si vydechla. „Anders nikdy nechodí do kuchyně.“ Žádný chlap nikdy nechodil do kuchyně.

„Ale proč to chceš?“ upřela na mě modré oči.

„Jinde by to nebylo lepší. Každý ví, co se stalo. Takhle aspoň vidí, že se nestydím.“ Sledovala jsem šedé kotě, jež Gurine pustila dovnitř, jak s bříškem plným mléka klopýtá od misky u sporáku. Když mě míjelo, natáhla jsem ruku, aby mi očichalo prst, a ucítila hebkost jeho kožičku.

Gurine se tvářila ustaraně. „Můžou si myslet, že si pořád děláš naděje...“

„Možná jo, ale to unesu.“ Kotě vyskočilo na parapet a snažilo se chytit oranžového motýla za sklem. Pohled na to bezstarostné dovádění mě zabolěl.

Gurine zase zavrtěla hlavou. „Měla bys jít ze Selbu pryč a hledat si službu jinde.“

Přikývla jsem. V tom jsme se shodly. „Nenávidím to tady.“

„Nenávidět je moc silný slovo a nemělo by se říkat jen tak.“

„Stejně to nenávidím. Mám už dost toho, jak se mi pořád smějete.“

Gurine vzdychla, položila svou ruku na mou a stiskla ji. „Kam chceš jít?“

„Velká Brynhilda říká, že v Americe je líp. Nikoho nezajímá, kdo jsou tví rodiče. Myslím, že tam by mi bylo dobře. Velká Brynhilda se teď jmenuje Nellie.“

„To je divný jméno.“ Na plotně za jejími zády začala v hrnci vařit voda na brambory. Měly jsme je mít dávno oloupané.

„Taky si můžu dát jiný jméno.“

„Cesta stojí moc peněz, však víš.“

„Velká Brynhilda to dokázala. Dřela na to léta.“ Kotě už motýla vzdalo a nemotorně seskočilo na podlahu. Se vztyčeným ocáskem se vrátilo k misce, aby se ještě napilo mléka.

„Na tvém místě bych taky jela.“ Gurinin hlas prozrazoval touhu. „Říká se, že tam je spousta půdy a velký města.“

„Velká Brynhilda je nejspíš celkem šťastná.“ Kousla jsem se do jazyka, abych udržela na uzdě bezděčnou závist, jež ve mně vyšlehla vždycky, když jsem vyslovila sestřino jméno.

„Je to pěkněj sen.“ Gurine vstala a zamířila ke sporáku s bublajícím hrncem. Také jsem vstala a utáhla si zástěru v kříži, kde mě to ještě bolelo.

„V Americe bych se třeba dobře vdala,“ řekla jsem Gurine. „Na to vem jed.“

Když byl čas k jídlu, Gurine ze mě stále nespouštěla ty svoje modré oči. Dívala se na mě, jak oknem pozoruji muže na druhé straně dvora. To léto, když byl dobytek pryč, pracovali na chlévech, strhávali zdi a stavěli nové.

Slanečci, studené brambory a hromady chlebových placek už čekaly na stole. Chyběla jen ovesná kaše a kus másla. Anders a jeho otec – druhý Anders – vcházeli jako poslední, o něčem nebo o někom přitom hovořili. Statkářova ruka spočívala na syrově rameni. Před vstupem smekli čepice, aby neurazili Pána.

„Odneseš kaši, Brynhildičko?“ Gurinin hlas zněl mdle a oči vypadaly smutně.

„Odnesu.“

Gurine byla na nošení příliš slabá. „Určitě chceš?“

„Nevadí mi to.“ Zvedla jsem hlubokou dřevěnou mísu po okraj naplněnou šedobílou kaší. Byl těžký, to ano, ale ruce se mi netřáslly. Vyšla jsem ze dveří a slyšela, jak mě následuje Gurine s máslem.

„Tady.“ Předešla mne a otevřela dveře do další místnosti, kde na lavicích u stolu sedělo půl tuctu mužů – ukusovali mastné ryby a špinavými mozolnatými prsty lámali chlebové placky.

Vešla jsem a rozhostilo se ticho. Všichni na mě podle mého očekávání upřeně zírali. Civěli podezíravě jako na psa, jemuž

není co věřit, a jako by čekali, zda vycením zuby. Přistoupila jsem ke stolu a postavila podnos. Jakmile jsem se jej pustila, několik lžic se hned zabořilo do kaše.

„Děkujem, Brynhildo,“ promluvil sám statkář. „Jsem rád, že už zas běháš.“

Kývla jsem směrem k němu a na Anderse po jeho boku jsem se ani nepodívala. Viděla jsem však jeho ruce: silné a hrubé, zohyděné blednoucími podlitinami. Podlitinami z toho, jak mě bil. Jakmile statkář promluvil, muži se už na mě nedívali. Sklopili hlavy a cpali si do úst jídlo. Mysleli, že je to vyřízené – nejsem nebezpečná a nebudu kousat. Dostala jsem lekci a poučila jsem se, budu krotká a pokorná a budu vědět, kde je moje místo.

Přesně to si mysleli.

„Těší mě, že se ti vrací síla,“ řekla matka následující neděli. Po kostele jsem šla s rodiči domů a na farmu jsem se vracela ráno. Seděla jsem na kamenné desce, jež sloužila jako schod přede dveřmi, a drhla černě očazený hrnec. Matka nesla od říčky prádlo a její šlachovitá postava se pod těžkým břemenem celá ohýbala. „Jak ti to jde dole na statku?“

Složila náklad přede mne.

„Pořád je mi trochu špatně, ale svou práci zastanu.“

Matka se posadila vedle mne, lehce vonící čerstvou říční vodou. „Vždycky měl chtivý voči, ten mládenec dole. Všimla jsem si v kostele, jak civěl do uličky, když přišla děvčata.“ Skrz řídké vlasy jsem viděla kůži na jejím temeni. Ztratila většinu dolních zubů, nevěděla jsem o tom, že by si některý vyrazila. Hleděla na Størsetgjerdet, na dřevěnou kůlnu a chlívek, stříšku nad studnou dál nahoře a tmavé husté lesy kolem a vrtěla hlavou. Pak mne její dlaň vzala za zápěstí a bolestivě je stiskla. Když jsem překvapeně vzhledla, ostře se mi zadívala do očí. „Teďka mě, Brynhildičko, poslouvej. Skoro jsi z toho bití umřela. Ten mládenec tě málem zabil, a ještě by moh zabít! Neměla by ses motat nikde blízko něho...“

Uškĺbbla jsem se a snažila se vyprostit ruku. Hrncel spadl na zem.
„Neumřela jsem.“

„Málem jo.“ Oči jí v tmavnoucím světle žhnuly. „Celý tejdny jsi ležela v posteli. Nemluvila, nejedla a krvácela do slamníku...“

„Ale vstala jsem.“ Konečně se mi povedlo uvolnit zápěstí z jejího sevření. „Vzchopila jsem se. A nejedla jsem jenom necelej tejden.“

„Nemysli si, že nepoznám smrt, když ji vidím. Mélas to napsaný na čele! Mohlas umřít, to mi věř! Musíš jít do služby jina-m.“ Hlas jí zněl hněvivě, ale tentokrát se nezlobila. V očích měla strach o mne. Vidět něco takového bylo zvláštní. Nikdo se o mě nikdy takhle nebál.

„Neměla jsem bejt tak hloupá,“ mumlala jsem. „Neměla jsem...!“

„Dobře, bylas hloupá, s tím už nic nenadělaš. Jenom mu nedej další šanci, aby dokončil, co začal.“

„Možná mám zlomenou čelist,“ třela jsem si bolavé místo.

„To se časem zahojí.“ Vytáhla z kapsy zástěry dýmku a plechovou krabičku, kterou u sebe také nosila, a nacpávala si tabák.
„Ale břicho se možná nespraví. Bylo až moc krve.“

„Já vím.“

„Proč jsi ho ještě chtěla vidět?“

„Už si od něj nic neslibuju.“

„Nikdy jsi ani neměla... Co sis *myslela*? Statkářští synci si neberou takový jako my, to víš. Nikdy ses neměla pokoušet ho nutit... Vůbec ses s ním neměla zahazovat.“

„Jenom jsem myslela, že...“

„Ach, to tvý myšlení, Brynhildičko,“ udeřila se zlehka pěstí do hlavy. „Právě to tvý myšlení tě vede do neštěstí. Tyhle tvý nápady ti nakukal učitel.“

„Říkal, že na krku nosím dobrou hlavu.“ Hlas se mi proti mé vůli zatetelil pýchou.

„A k čemu ti tak asi bude? Aby ses nechala zabít? Aby tě nějakej mladej náfuca umlátíl k smrti?“ Zapálila si dýmku a z tmavého dřeva se vyvalil kyselý dým.

„Chci do Ameriky.“

Pohlédla na mne pohledem tak ostrým, že by přeřízl kládu.
„Jako by nestačilo, že mi tam odešla jedna dcera.“

„Má se dobře. Nellie je šťastná.“ Hlas jsem měla zastřený závistí.

„Nellie,“ odfrkla matka. „Jako by jí její křesťanský jméno nebylo dost dobrý.“

„Neuměj tam pořádně vyslovit *Brynhilda*. Psala to v dopise.“

„Káčí pitomý.“ Natáhla si nohy před sebe do trávy a zabafala.
„Vždycky chtěj něco víc, než můžou mít... Jo, jdi si třeba do Ameriky nebo do Číny, jenom se nevracej k tomu mládenci. Musíš si najít službu jinde.“

„K němu se nevrátím, stejně by mě nechtěl. Ale zůstanu tam, kde jsem.“

Dívala se na mě přes oblak dýmu a nechápavě vrtěla hlavou.
„Ale proč, Brynhildičko? Proč?“

„Mám svý důvody.“

„Vsadím se, že mizerný.“

„Už na mě nešáhne.“ Zvedla jsem bradu a upřeně se na ni zadívala.

„Ne?“ zamžourala. „Jak to víš? To sis naplánovala v tý svý chytřý palici?“

„Byl to jen kus masa.“ Ta slova přišla sama, vyletěla ze mě a ležela mezi námi jako hromada chrupavek.

„Ne,“ vrtěla hlavou, až jí uzlíček vlasů na zátylku poskakoval.
„Nezkoušej si namlouvat nesmysly. Bylo to dítě, žádněj kus masa.“

„Ne horší než sele. Vepřový krájím pořád...“

„Nebyl to žádněj kus masa,“ mávala máma dýmkou.

„Jo, byl. Kus, kterej nikdo nechtěl, takže mi je teď bez něj líp.“

Vzdychla. „Takhle je to samozřejmě snazší.“

„Nic než maso...“ Čelo se mi orosilo potem. Musela jsem si je otřít cípem zástěry. Matka se dívala stranou.

„Znova jsem zkoušela vyprat ti šaty.“ Špičkou boty se dotkla rance mokré tkaniny. „Sukně je lepší, ale blůza s krajkou se může vyhodit.“